

بررسی وضعیت واردات بذر محصولات کشاورزی در کشور

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۸۱۲۳

دی ماه ۱۳۸۵

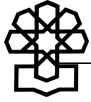
دفتر: مطالعات زیربنایی

بررسی وضعیت واردات بذر محصولات کشاورزی در کشور

بذر یکی از نهاده‌های اساسی در تولید محصولات زراعی است و بازدهی مصرف سایر نهاده‌ها و در نهایت میزان عملکرد به کیفیت بذر بستگی دارد. بذور به دو دسته بذور معمولی و بذور هیبرید تقسیم می‌شوند. بذر هیبرید از تلاقی والدین حاصل می‌شود، عملکرد بیشتری دارد، قابل تکثیر نیست و قیمت آن گرانتر از بذر معمولی است (تا چند برابر) و توسط مراکز تحقیقاتی و شرکت‌های خصوصی تولید می‌شود. بذور وارداتی عمدتاً بذور هیبرید هستند.

عمده بذور وارداتی مربوط به سبزی و صیفی، چغندر قند، دانه‌های روغنی، پیاز و ذرت است. همچنین مقادیری اندام‌های تکثیری گیاهان زینتی نیز وارد کشور می‌شود. در مجموع سالانه حدود ۸۰ میلیون دلار صرف واردات بذر و نهال می‌گردد. میزان ارز تخصیص یافته به واردات بذر در سال ۱۳۸۳ برابر ۵۵,۵۴۶,۸۷۶ دلار بوده که در سال ۱۳۸۴ به ۷۷,۵۶۲,۵۱۳ دلار افزایش یافته است. میزان ارز تخصیصی به واردات بذر و سهم هر محصول در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. ارز پرداختی بابت واردات بذر و سهم هر محصول

(متوسط سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴)

نوع محصول	کل	سبزی و صیفی و چمن	چغندر قند	کلزا	پیاز	ذرت	آفتابگردان
ارز تخصیصی	۶۶۵۵۴۶۶۴	۴۶۵۹۳۱۶۷	۱۲۷۶۷۳۷۱	۴۵۴۵۱۱۱	۲۲۶۵۵۷۰	۳۱۱۹۶۸	۷۱۳۲۷
درصد از کل	۱۰۰	۷۰	۱۶/۲	۶/۸	۳/۴	۰/۵	۰/۱

مأخذ: گزارش عملکرد مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تا پایان سال زراعی ۱۳۸۴-۱۳۸۵.

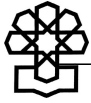
ارز تخصیصی به تفکیک نوع محصول و سال در جدول ۲ (ضمیمه) آمده است. چنانچه از جداول مشهود است واردات بذور سبزی و صیفی عمده واردات بذر را شامل می‌شود. (حدود ۷۰ درصد و معادل ۴۶/۵ میلیون دلار). در این گروه مهم‌ترین اقلام وارداتی، بذر خیار، گوجه‌فرنگی و هندوانه است که بذر خیار به تنهایی ۵۰ درصد سهم این گروه را به خود اختصاص داده است. بذور سبزی و صیفی توسط شرکت‌های خصوصی وارد و به فروش می‌رسد و کشاورزان به دلیل مرغوبیت و کیفیت بالای این بذور خود متمایل به خرید آن به هر قیمتی می‌باشند. متأسفانه بخش‌های تحقیقاتی دولتی و شرکت‌های داخلی در این زمینه توفیق چندانی نداشته‌اند و بذور هیبرید عمدتاً از خارج وارد می‌شود. عمده ویژگی‌های این بذور مقاومت به بیماری‌ها و آفات، تولید محصول بیشتر و بازارپسندی بهتر است، لذا واردات این بذور روند صعودی داشته و هر ساله بیش‌تر می‌شود.

مقام دوم واردات بذر به چغندر قند اختصاص دارد و حدود ۱۲/۸ میلیون دلار معادل ۱۹/۲ درصد کل ارز تخصیصی به واردات بذر، به واردات بذر چغندر قند

اختصاص یافته است. سطح زیرکشت تولید و میزان تولید بذر این محصول در کشور در جدول ۳ آمده است. اعداد گویای افزایش تولید بذر منوژرم در کشور در سال‌های اخیر است. بذر منوژرم در زراعت مکانیزه ضرورت دارد و با افزایش تولید آن در کشور از واردات بذر کاسته می‌شود. در سال آینده قرار است حدود ۲۰ درصد از میزان واردات این بذر کاسته شود.

واردات بذر دانه‌های روغنی نیز در سال‌های اخیر قابل توجه بوده است و به طور متوسط در سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴ مبلغ ۴/۵ میلیون دلار بذر کلزا و در سال ۱۳۸۳، ۱۴۳ هزار دلار بذر آفتابگردان وارد شده است. زراعت کلزا در کشور در حال توسعه است و از ۱۷۲۴۰ هکتار در سال ۱۳۷۸ به ۱۷۴۵۰۰ هکتار در سال ۱۳۸۴ رسیده است و در حال حاضر بذور هیبرید آن با مشارکت شرکت‌های خارجی در ایران تهیه می‌شود و بذور غیرهیبرید نیز در داخل تهیه می‌گردد و در سال ۱۳۸۶ کشور نیازی به واردات بذر کلزا ندارد. البته بذور والدین بذر هیبرید فعلاً در کشور تولید نمی‌شود و می‌باید وارد گردد و در صورت توقف تولید بذر در قالب برنامه‌های مشترک می‌باید بذور هیبرید نیز از خارج وارد شود لذا ضرورت دارد مؤسسات تحقیقاتی تلاش مضاعفی جهت تولید والدین بذور هیبرید در داخل به عمل آورند تا توسعه کشت این زراعت در گرو واردات و وابسته به فعالیت شرکت‌های خارجی نباشد. در زراعت آفتابگردان نیز بذر هیبرید از اهمیت خاصی برخوردار است و بذور هیبرید افزایش عملکرد قابل توجهی نسبت به بذور معمولی دارند. در حال حاضر شرکت‌های خصوصی با مشارکت شرکت‌های خارجی بذر والدین را وارد و در داخل بذر هیبرید تولید می‌کنند. البته بذر هیبرید داخلی نیز تولید شده اما قابل جایگزینی با

ارقام خارجی در تمام مناطق نیست. در صورت توسعه کشت آفتابگردان تحقیقات گسترده به منظور تولید والدین انواع ارقام هیبرید در داخل ضرورت دارد. سطح زیرکشت و تولید ذرت در کشور در سال‌های اخیر افزایش قابل توجهی داشته است (جدول ۴). سطح زیرکشت از حدود ۲۱۴ هزار هکتار در سال ۱۳۸۸ به ۳۲۰ هزار هکتار در سال ۱۳۸۴ رسیده است و میزان تولید از حدود ۱/۴ میلیون تن به ۲/۲ میلیون تن رسیده است و همزمان تولید بذر هیبرید آن نیز در کشور افزایش یافته و تقریباً در حد نیاز کشور تولید شده است. مقادیر جزئی واردات بذر به علت نیاز به تنوع ارقام و استفاده از ارقام خاص در شرایط خاص بوده است.

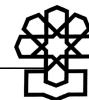
اندام‌های تکثیری گل و گیاهان زینتی

سالانه مقادیری اندام‌های تکثیری گل و گیاهان زینتی شامل قلمه، پیاز، نشا و بذر گیاهان زینتی وارد کشور می‌گردد. واردات این اقلام نسبتاً کم و در مقایسه با واردات بذر محصولات زراعی چندان قابل ملاحظه نیست. ارز صرف شده برای واردات این اقلام به طور متوسط حدود ۲ میلیون دلار در سال می‌باشد.

ردیف	نوع بذر	سال ۱۳۸۳		سال ۱۳۸۴		قیمت دلار	
		وزن/تعداد	قیمت واحد	وزن/تعداد	قیمت واحد	قیمت واحد	قیمت واحد
۲۳	فلفل (تعداد)	۶۲۰۰۰۰	۰/۰۵	۳۱۰۰۰	۰/۰۵	۴۱۵۰۰	۰/۰۵
۲۴	کلم (وزن)	۵۵۲۵	۱۳/۶	۷۵۱۴۰	۱۳/۶	۱۲۶۲۳۵/۲	۱۳/۶
۲۵	کلم (تعداد)			.		۷۵۷۹۰۰۰	۰/۵۵
۲۶	کدو (وزن)	۲۱۸۳۷۶	۴۸	۱۰۴۸۲۰۴۸	۴۸	۸۳۵۲۰۰	۴۸
۲۷	کدو (تعداد)			.		۱۵۸۶۵۰	۰/۰۱۶۷
۲۸	کلزا	۱۳۰۹۱۴۱	۴/۲	۵۴۹۸۳۹۲/۲	۴/۲	۳۵۹۱۸۳۱/۲۵	۴/۷۵
۲۹	گوجه فرنگی (وزن)	۱۵۵۸۱	۳۳	۵۱۴۱۷۳	۳۳	۲۹۸۸۸۵۵	۵۱
۳۰	گوجه فرنگی (تعداد)	۱۳۲۲۰۰۰۰	۰/۰۲۲	۲۹۰۸۴۰	۰/۰۲۲	۵۲۶۸۵۶۱/۲۱	۰/۰۲۲
۳۱	نخود فرنگی	۵۴۰۰۰	۴	۲۱۶۰۰۰	۴	۱۹۸۱۶۰	۴
۳۲	هندوانه (وزن)	۱۱۷۴۸۸	۱۶	۱۸۷۹۸۰۸	۱۶	۲۶۳۵۹۱۲/۵	۱۹/۵
۳۳	هندوانه (تعداد)	۵۰۰۰۰۰۰	۰/۶۵	۳۲۵۰۰۰۰	۰/۶۵	۲۶۰۰۰۰۰	۰/۶۵
۳۴	هویج	۳۸۳۲۵	۱۲	۴۵۹۹۰۰	۱۲	۹۸۵۹۳۵	۱۵
۳۵	ذرت					۶۲۳۹۳۷/۵	۲/۵
	جمع			۵۵۵۴۶۸۷۹		۷۷۵۶۲۵۱۳	

مأخذ: گزارش عملکرد مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تا پایان سال زراعی ۱۳۸۴-۱۳۸۵.

جدول ۲. نوع محصول زراعی، مقدار و قیمت بذور وارداتی کشور طی سال‌های ۱۳۸۳ و ۱۳۸۴

ردیف	نوع بذر	سال ۱۳۸۳		سال ۱۳۸۴		قیمت دلار	
		وزن/تعداد	قیمت واحد	وزن/تعداد	قیمت واحد	قیمت واحد	قیمت واحد
۱	اسفناج	۳۱۰۰۰	۳	۲۳۹۷۴	۹۳۰۰۰	۷۹۱۱۴/۲	۳/۳
۲	بامیه			۶۰۰	.	۲۵۸۰	۴/۳
۳	آفتابگردان	۹۳۲۳۸	۱/۵۳	۱۴۲۶۵۴/۱۴	۱/۵۳		
۴	بادمجان (وزن)	۷۰۵۲	۱۴/۳	۱۰۰۸۴۳/۶	۱۴/۳	۲۴۸۸۰۰	۴۰
۵	بادمجان (تعداد)	۹۰۰۰۰	۰/۰۳	۲۷۰۰	۰/۰۳		
۶	پیاز (وزن)	۶۳۶۴۸	۴۰	۲۵۴۵۹۲۰	۴۰	۱۹۰۳۰۸۰	۴۰
۷	پیاز (تعداد)	۷۵۰۰۰۰	۰/۱۱	۸۲۵۰۰	۰/۱۱	.	
۸	ترب سفید	۱۰۰۰	۱۲	۱۱۵۵۰	۱۲۰۰۰	۱۳۸۶۰۰	۱۲
۹	تره فرنگی	۱۳۰۰	۱۳/۶۵	۱۷۷۴۵	۱۳/۶۵	.	
۱۰	تربچه	۲۶۲۸۰	۶	۱۵۷۶۸۰	۱۵۷۶۸۰	۶۶۹۷۹۵	۷
۱۱	چمن	۶۱۰۳۲۴	۲/۸	۱۷۰۸۹۰۷/۲	۲/۸	.	
۱۲	چغندر لیوئی	۴۲۹	۱۳	۵۵۷۵	۱۳	۱۶۲۵۰	۱۳
۱۳	چغندر قند	۲۵۱۷۸۹	۳۹	۹۸۱۹۷۷۱	۳۹	۱۵۷۱۴۹۷۲	۷۲/۸
۱۴	خربزه (تعداد)	۱۰۷۰۶	۲۱	۲۲۴۸۲۶	۲۱	۱۵۶۲۲۹۵	۲۱
۱۵	خربزه (تعداد)			.		۳۰۰۰	۰/۰۲
۱۶	خیار (وزن)	۲۲۵۶۴۳	۳۳	۷۴۴۶۲۱۹	۳۳	۵۹۳۱۶۴۶	۴۹
۱۷	خیار (تعداد)	۱۱۳۶۲۵۱۶۰	۰/۰۹	۱۰۲۲۲۶۴/۴	۰/۰۹	۲۳۴۳۲۳۶۵	۰/۱۱
۱۸	ذرت شیرین (وزن)	۴۱۱۵۰	۲/۴	۹۸۷۶۰	۲/۴	۴۴۸۳/۵	۱/۸۳
۱۹	ذرت شیرین (تعداد)			.		۳۰۰۰	۰/۰۰۳
۲۰	شلغم (وزن)	۱۲۷۶۱	۴/۴	۵۶۱۴۸/۴	۴/۴	۶۹۷۵۰	۷/۵
۲۱	شلغم (تعداد)			۱۲۵۰۰۰۰		.	
۲۲	فلفل (وزن)	۳۳۲۵	۳۲/۵	۱۰۸۰۶۲/۵	۳۲/۵	۱۴۹۰۰۴/۸۳	۳۲/۴۷

جدول ۳. سطح زیرکشت و تولید چغندر قند و میزان بذر تولید شده

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
سطح زیرکشت (هکتار)	۱۹۱۷۹۶	۱۷۸۳۵۵	۱۵۶۰۶۱	۱۷۱۶۵۸
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	-۷	-۱۸	-۱۰
مقدار تولید (تن)	۶۰۹۷۵۳۲	۵۹۳۳۱۷۴	۴۹۱۶۳۳۶	۴۶۴۹۰۱۷
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	-۲/۷	-۱۹	-۲۳
مقدار بذر منورژم تولید (کیلوگرم)	۴۸۶۵۰	۱۰۸۴۴۷	۱۳۵۳۶۰	۲۱۶۲۶۹
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	۱۲۲	۱۷۸	۳۴۴
مقدار تولید بذر مولتی ژرم (کیلوگرم)	۳۲۹۵۰۰۰	۱۸۰۵۵۱۳	۲۱۷۵۳۰۰	۱۴۴۴۱۷۰
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	-۴۵	-۳۴	-۵۶

مأخذ: گزارش عملکرد مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تا پایان سال زراعی ۱۳۸۴-۱۳۸۵.

جدول ۴. سطح زیرکشت کل محصول ذرت دانه‌ای از سال ۱۳۸۱ لغایت ۱۳۸۴

سال	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴
سطح زیرکشت (هکتار)	۲۱۳۸۸۶	۲۴۵۸۲۶	۲۸۶۰۰۰	۳۲۰۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	%۱۵	%۳۳	%۵۰
مقدار تولید (تن)	۱۴۳۸۵۳۳	۱۶۵۳۰۰۰	۱۹۲۶۰۷۸	۲۲۰۰۰۰۰
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	%۱۵	%۳۴	%۶۰
سطح زیرکشت بذر هیبرید (هکتار)	۴۱۲۳/۵	۴۶۹۲	۴۷۳۳	—
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	۱۴	۱۴/۷	—
مقدار تولید بذر (تن)	۱۱۳۶۵	۱۱۱۶۰	*۱۰۰۰۰	—
درصد افزایش یا کاهش نسبت به سال پایه (۱۳۸۱)	—	-۲	-۱۲	—

مأخذ: گزارش عملکرد مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تا پایان سال زراعی ۱۳۸۴-۱۳۸۵.

* میزان تولید بذر سال ۱۳۸۵ برآورد می‌باشد.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۸۱۲۳

عنوان گزارش: بررسی وضعیت واردات بذر محصولات کشاورزی در کشور

Report Title: Study on The Imports of Seeds of Agrical are Productions in Iran

نام دفتر: مطالعات زیربنایی

تهیه و تدوین: غلامرضا یآوری

ناظر علمی: —

متقاضی: احمد توکلی (رئیس مرکز پژوهش‌ها)

ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها:

۱. بذر (Seeds)

۲. تولیدات (Production)

۳. کشاورزی (Agricultural)

منابع و مأخذ تهیه گزارش:

گزارش عملکرد مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تا پایان سال زراعی

تاریخ انتشار: ۱۳۸۵/۱۰/۴